

Životabáseň

I Cíle učení, kterých se dosahuje touto metodou

- Žák činí podložené závěry: vžije se do popisované postavy/ osoby na základě toho, co o ní ví, i toho, co domýšlí v souladu se znalostmi o osobě/postavě.
- Žák vystihne, jak sám vidí popisovanou osobu věčně i emočně.

Cíl učení slovy žáka

- Vyjádřím formou životabásně, jak já osobně vidím XY.
- Zohledním při tom známá fakta i při domýšlení toho, co o XY nevím.

II Zdroje důkazů o učení - možnosti

- žákova životabáseň
- učitelovy záznamy z pozorování žáka (popis toho, co jsem **viděl**, že žák dělá, když pracoval)
- učitelovy záznamy citací žáka (doslovný záznam toho, co jsem **slyšel**, že žák říká, když pracuje nad životabásní ve dvojici nebo ve skupině, včetně vzájemného ocenění při předčítání)
- učitelovy záznamy citací žáka při reflexi hodiny
- žákovo sebehodnocení

III Kritéria úspěchu slovy žáka (hodnocení jako učení)

- ☐ moje životabáseň dodržuje domluvený vzor
- ☐ vyjádřil jsem to, co považuji za opravdu důležité o člověku XY (o postavě XY)
- ☐ používám informace, které o postavě / osobě mám
- ☐ to, co si domýšlím, dokážu zdůvodnit tím, co vím (činím podložené závěry z toho, co vím)
- ☐ životabáseň píšu svými slovy (neopisuju ze zdrojů)

IV Popis metody – instrukce pro žáky

1. Doplň do řádků životabásně to, co se tam podle tebe hodí.
2. Vyjádři to, co je podle tebe pro danou postavu / osobu doopravdy důležité.
3. Pokud nevíš (např. o čem postava sní, co postava obdivuje, jaká je oblíbená barva postavy aj.), tak si postavu / osobu představ, řekni si, co vše o ní víš, a pokus se vyvodit pravděpodobný závěr.
4. Buď připraven závěr zdůvodnit, obhájit.

5. Základní forma pro životabáseň

Jméno	
Jaký/ á	
Jaký/á	
Role	
Přeje si být	
Sní o	
Obdivuje	
Potřebuje	
Obává se	
Jeho / její oblíbená barva je	
Nesnáší	
Miluje	

Miluje

*(Jeden předchozí řádek škrtnout.
Jeden předchozí řádek opakovat.)*

Shrnutí, metafora, synonymum pro téma

V Poznámka k formě životabásně

Forem pro životabásně je více. I vy si můžete upravit životabásně podle svých potřeb. Dbejte ale na to, aby zůstal zachován její smysl. Životabásně se nemá změnit například v doplňovačku, do níž žáci vyplňují „správné“ údaje podle textu. Podstatné je, aby zůstal zachován prostor pro vyjádření žákova vlastního vidění, byť nesmí být v rozporu s tím, co o postavě / osobě víme.

VI Jak naučíme žáky pracovat s metodou životabásně

- **Vysvětlíme** žákům, co budeme dělat.
- Ukážeme **příklad** dobré životabásně a popíšeme, proč je zdařilá.
- **Modelujeme** žákům, jak přemýšlíme, když tvoříme životabásně, a píšeme ji před nimi na tabuli. Žáci pozorují a naslouchají. Mohou se doptávat. Takto můžeme tvořit několik prvních řádků.
- Pak se k nám žáci mohou přidat. Tvoříme životabásně **společně se žáky** (na tabuli, žáci se zapojují frontálně). Poskytujeme žákům zpětnou vazbu k jejich návrhům.
- Brzy po tomto cvičení s životabásní ji žákům zadáme jako reflexi po studiu zdroje o nějaké postavě či osobnosti.
- Necháme žáky **samostatně pracovat ve dvojicích nebo individuálně** (lze je nechat, aby volili). Obcházíme a průběžně poskytujeme ZV.
- Vyzveme dobrovolníky, aby přečetli své životabásně. Poskytujeme zpětnou vazbu.
- Podle času žáci reflektují svou práci včetně použití kritérií úspěchu (sebehodnocení nebo vrstevnické hodnocení). Jsou-li žáci zdatní, lze prohodit pořadí: nechat je, aby si napřed práci sami vyhodnotili podle kritérií. Teprve pak poskytneme zpětnou vazbu učitel.
- Případně můžeme poskytnout individuální ZV do příští hodiny např. pomocí lepičků (popisná zpětná vazba – formativní hodnocení – hodnocení pro učení).

VII Pro které fáze E – U – R / pro které fáze Před čtením – Při čtení – Po čtení je metoda vhodná

Metoda vhodná pro fázi reflexe a pro fázi evokace. Podobně jako pětílístek je ale vhodnější pro fázi reflexe.

Jinak řečeno, je vhodná pro fázi po čtení a v určitých případech i před čtením.

VIII Kde se metoda vzala

Metodu nám přinesla lektorka programu Čtením a psaním ke kritickému myšlení Pat Bloem. Ale nejsem schopna dohledat původní zdroj.

IX Upozornění

Při psaní životabásně **neusilujeme o rýmy**! Jde především o hloubku myšlenek, nikoli o líbivost výsledného tvaru. Při zpětné vazbě žákovi nezdůrazňujeme rýmy jako zvlášť významnou kvalitu díla. (Na druhou stranu rýmy nejsou samy o sobě vada, je-li životabásně výstižná.)